

KRÚDY KIFESTŐKÖNYVE (?)

**KIŰL SZEBERÉNYI LAJOS, KIŰL AZ ÉN SZÉP-
APÁM AZ ÖREG FÓTÉRRE**
mert fölöttébb jó viszonyt ápolgat Roland vitézzel. Két vén, drá-
ga halott. Ráadásul az egyikről azt sem tudjuk biztosan, hogy lé-
tezett-e egyáltalán...

**SZINDBÁD, AZAZ KRÚDY GYULA ÚJABBAN
MÁR NEMCSAK
A MEGTÖRTÉNT DOLGOKRA
EMLÉKEZIK VISSZA**
Emberei túlnőnek téren és időn. Édes tétlenségben adják oda
magukat az álomnak. A költő már olyan dolgokra is emlékszik,
amelyek sohasé történtek meg. (Mintha ez a passzus még a
Kosztolányi-kifestőkönyv része is lehetne.)

**PUHA, SEMMITMONDÓ DÉLUTÁN
TELEPSZIK A VILÁGRA**
Pihen a férfi. Fiatal még. Arca is szép – csak máshogyan. Kidíszí-
tette a tapasztalás. Az út.

**FELELŐTLENSÉG, KÖNNYELMŰSÉG
KARCOLT VIDÁM, FEHÉR
FELHŐKET AZ ÉGRE**
amikor nekivágott. Kicsit színpadias mozdulatokkal öltötte ma-
gára a vándorgúnyát, még táncolt kezében a nyers, éretlen vándor-
dobot. S úgy suhant el az első száz esztendő, mint éjszakára
fészkeire siető vándorsólyom.

**A TEREMTŐ FECSEGÉS ADOMÁNYA. AZ ÍRÓ
CÉLTALANUL NEKIINDUL EGY SZÜNNI
NEM AKARÓ
MONDAT FONALÁN A VILÁGNAK**
saját belső világának – és sok szükségtelennek látszó szó és
mondat után egyszerre ott áll előttünk, magunk sem értjük,
honnan jött, az a legbelsőbb lényünkben rezonáló valami, ami a
költészet legfőbb titka. Ne, ne csodálkozz BAYER Zsolt („ika”)
ha véletlenül meglátod – másodszer is – saját szemelvényeid
részeit a Magazinban GYULABÁTYÁNK és SZERB Antal között.
(A „Tóni” már végképp bizalmaskodás lenne...) Igen, lehet,
meglehet hatódná néha a kortársaktól is (mit számít az a húsz-
harminc év ide-oda.) S főleg ha valaki, mint „lebecézett” fenti,
fiatalon egyrészt tiszteleg a nagy elődök előtt, másrészt
szellemében-lelkületében-stílusában nagyon is rokon velük...

**...KALAPOT EMEL KASSÁN
MÁRAI SÁNDOR ELŐTT**
– de hogy pontosabban idézzem: – és kalapot emel Kassán az az
ismeretlen (most már felismert) úr – Márai Sándor sétatálcája
pedig végigkopog az örökké miénk kövezeten.

**BRÓDY, KRÚDY, SZOMORY DEZSŐ
– MINT AZ IMPRESSZIONISTA
FESTŐK – ELVETETTÉK**

• A VONALAT A SZÍNEK KEDVÉÉRT
Lemondtak a történelmi jelenetekről, a tablóról... amint az imp-
resszionista festő lemondott arról, hogy a világot megfesse úgy,
ahogy van, inkább úgy festette, ahogy ő látta. A mi íróink is le-
mondanak minden „természet-hűségéről”, hogy a világot saját
tudatukban tükröztessék...

**A MI VÁNDORUNK – MIKÉNT SZENT
MEGIDÉZETT VÁNDORAI TÖBB
ÉVSZÁZADON ÁT –**
fél a titoktól, retteg a pusztulástól, iszonyodik a megtelepült ide-
genségtől... (és az öncenzúráról.) Tehát nem mondhat le a „törté-
nelmi jelenetekről”, „a tablóról”, mint az impresszionisták, holott
a „kelléktára” neki is megvan hozzá... Tévedés ne essék, jelen so-
rok írója (kódekmásolója) is a „homo moralis”-al szemben előny-
ben részesíti a „homo aestheticus”-t „de – azért – ránkneve-
thetne (már végre, valahogyan...) egy napon Kolozsváron – is – a
remény, a piros-fehér-zöld sikkós lurkó, és a Házsongárdi teme-
tőben vigaszt suttog(hatna) a szél... Egész Erdélyben”!

**HA EGY HAZAFIASKODÓ
SZÓLAMOKAT HANGOZTATÓ
KÖZÖSSÉG AZT KÖVETELNÉ,
HOGY „VALLJAK SZÍNT”**
azt felelném, hogy magyar vagyok, magyarul írok, s ennél na-
gyobb szerelmi vallomást nem tehetek népemnek. Verseim mel-
lé nem vagyok hajlandó erkölcsi bizonyítványt is mellékelni –
így, a ma még aktuálisabb Kosztolányi.

**ÉS ODAFÖNT A CIPSZER VÁROSOKBAN
KÉSZÜLŐDÖTT MÁR A HARMADIK SZÁZ
ÉV – ÉS SZINDBÁD MESTER
BELEKAVART A VILÁGOT MEGTARTÓ
HÚSLEVESBE**
A kommunisták szép világa pedig három helyen szökött szárba.
A kínzókamrákban, az éhező parasztok elcsöndesült falvaiban,
meg a Zsuzsi presszókban.

**A TERV SZIVARKA NEHÉZ FÜSTJÉBEN
ÜLDÖGÉLTEK ŐK,
A MEGALÁZOTTAK
ÉS MEGNYOMORÍTOTTAK**
Csak el kellett volna tenni valahogy egy üvegcsényit a lódenka-
bátok párájából, hogy minden új generáció érezhesse legalább
egyszer a kommunizmus lehetétét.

**ÉS PÓTKÁVÉT IS KELLETT VOLNA
ÁTMENTENI, ÉS KEVERTET**
no meg „terv-szivarkafüst-ízű” pótsüteményt... És egy börd-
nyit legalább a Zsuzsi presszók reménytelen zsongásából, mo-
solytalanságából, a beszédfoszlányokból, amelyekben a szavak
már réges-régen nem jelentettek semmit – vagy ha mégis, akkor
jelentésük szétszede a Zsuzsi presszók örök törzsközönségének
eszét... Az emberek élete meghatározhatatlan átmenetekkel folyt
át álomba és halálba... (Szindbád, miután meghal, fagyöngy
lesz...)

**MIKSZÁTH MEGMARADT AZ ANEKDOTA
SÍKJÁN, KRÚDYNÁL AZ ANEKDOTA CSAK
ÜRÜGY, ÉS AZ IGAZI
MŰVÉSZ OTT KEZDŐDIK,
AMIKOR AZ ELBESZÉLŐ ELVESZTI
A FONALAT**
Éppen a szá elvesztési technikában van Krúdy legnagyobb mű-
vészi jelentősége... Megszünteti az elbeszélés egysíkúságát, egy-
szerre nem egy mese, hanem megszámlálhatatlan mese halad
egymás mellett, egymásba fonódottan...

MINDEN ÚT MINDENFELE Vezet
a felszabadított asszociációk játékos csodalovai elragadnak min-
den múltba és minden jövőbe... Amikor Krúdy egy „mintha...”
kezdetű mondattal céljáláthatatlan kirándulásra indul el, az ol-
vasó is elindul felfedező útra a saját emlékeibe.

**ÉPPEN EZÉRT EZ A MŰVÉSZET SOHASEM
LEHET A NAGY OLVASÓTÖMEG
ÉLVEZETE (?)**
mert az átlagembernek nincs fantáziája (??) és nincsenek valósá-
gos, emocionális emlékei (???) Hatása az elit szűk körére van
korlátozva (???)

ARISZTOKRATIKUS MŰVÉSZET EZ?
Szép szecesszió...? Csilingel a szecesszió. Szép, szecessziós kupo-
lája volt – ’56-ig – az Iparművészeti Múzeumnak az Üllői út meg
a Körút sarkán. Ahol talán a legádázabb csatákban hullottak a
hősök, és a vagány, szecessziós pesti srácok...
Egy nép úgy határozott, visszaköveteli életét, őseit, hagyomá-
nyait, hazáját, emberi nyelvét, VISSZASZERZI SZAVAI
ÉRTELMÉT...

**A ROMOK KÖZÖTT MINDIG AKAD
VALAMI, AMIT SZÖRNYŰ
MEGTALÁLNI**
A romok között szokott lenni a nagypapa törött pipája, s a szár-
ban még hallgat az utolsó sóhaj... Ha felnézel Pozsony várára,
soha ne feledd: kisebb megszakításokkal 1635-től 1784-ig itt, a
déli nyugati kaputoronyban őrizték Szent István koronáját és a
koronázási ékszereket... Végül aztán katonaságot vezényeltek
Pozsony várába... és 1811 májusában a kapuórság akkora tüzet
rakott magának a hűvös szél ellen, hogy porig égett minden.
Egyetlen épen maradt részét meghagyták kaszárnyának egészen
a második világháborúig, amúgy romként nézte a Dunát másfél
évszázadig...

**ÉS MENT A HARMADIK SZÁZ ESZTENDŐ,
ÉS MEGTELT A TARISZNYA, ÉS SÍRT
A GARABONCIÁS**
Megértette, amit megérteni nem is lehet...

**A FÉLELEM OLYKOR HÁZIKABÁTOT, PAPUCSOT
ÖLT, S ÜGYEL A GONDDAL KÖTÖTT
SELYEMSÁLRA...**
És olyan halkán beszél. Barátságos, de semmiképpen sem behí-
zelgő. Figyel ránk, érdeklí sorsunk, bátran fordulhatunk hozzá
még legnagyobb bajunkban is.
Segít...
Ha elmondjuk neki, fojtott, suttogó hangon, földre szegezett te-
kintettel, semmivel játszó ujjakkal azt, amit nem merünk el-
mondani senkinek:
meghallgat.

A HAZA NÉHA KÉRDEZ IS
Néha a szemedbe néz. Néha megkérdezi, akarod-e, vállalod-e őt.
Nincs alku. Nincs magyarázat. Nincs felmentés.
(...Olykor összeáll a sokaság néppé, nemzetté...)